

CHIẾN THẮNG AN LÃO (12-1964)

CHỨNG MINH TÍNH ĐÚNG ĐẮN CỦA NGHỊ QUYẾT TRUNG ƯƠNG 9 (KHÓA III)

ĐẠI TÁ, TS PHẠM HUY DƯƠNG*

Các chiến dịch, các trận đánh trong cuộc kháng chiến chống Mỹ được nhiều người biết đến với góc độ nghệ thuật cách đánh, tài chỉ huy, sự thiện chiến của người lính công nông.v.v. Song, cội nguồn của những chiến thắng đó phải kể đến sự lãnh đạo, chỉ đạo sát thực, tài tình của Ban chấp hành Trung ương ở từng thời kỳ trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước.

Đến cuối năm 1963, ở miền Nam phong trào đấu tranh cách mạng của quân và dân ta tiếp tục phát triển mạnh mẽ. Đứng trước tình hình mới, để tiếp tục bổ sung và hoàn chỉnh đường lối cách mạng miền Nam, chỉ đạo toàn dân ta đánh bại chiến lược "chiến tranh đặc biệt" của đế quốc Mỹ và tay sai, tháng 12 - 1963, trong HNTU 9, Khóa III, Đảng đã đề ra phương châm, phương hướng và nhiệm vụ cụ thể cho cách mạng miền Nam; đặc biệt, nhấn mạnh xây dựng lực lượng vũ trang trên các chiến trường để tiến tới đánh tiêu diệt nhiều sinh lực địch, làm phá sản chiến lược "chiến tranh đặc biệt" của đế quốc Mỹ và tay sai. Thực hiện NQTU 9, phong trào đấu tranh vũ trang của quân và dân ta ở miền Nam diễn ra sôi nổi và chuyển sang một giai đoạn mới. Lúc này, cũng như các chiến trường khác, chiến

trường Khu V có sự tăng cường lực lượng của miền Bắc, lực lượng tại chỗ được phát triển rất mạnh; chiến trường Khu V có thể mở được chiến dịch theo đúng phương châm, tư tưởng chỉ đạo mà NQTU 9 đã đề ra. Chiến dịch An Lão - chiến dịch đầu tiên đưa NQTU 9 trở thành hiện thực; đã đánh bại một biện pháp chiến lược quan trọng của đế quốc Mỹ, đó là biện pháp phòng ngự bằng cụm cứ điểm kết hợp với hệ thống ấp chiến lược, cùng với thủ đoạn đổ bộ bằng trực thăng, vu hồi của chúng. Đây là một mốc quan trọng trong sự phát triển của nghệ thuật chiến dịch Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng trong kháng chiến chống Mỹ.

Huyện An Lão nằm ở Tây Bắc tỉnh Bình Định, phía Bắc giáp huyện Ba Tơ (Quảng Ngãi), phía Nam giáp huyện Hoài Ân, phía Đông giáp huyện Hoài Nhơn. Quân địch đã xây dựng nơi đây thành khu vực phòng thủ bao gồm: quận lỵ là nơi đặt bộ máy cai trị, 3 cứ điểm, 8 ấp chiến lược, do 2 đại đội, 2 trung đội bảo an, 14 trung đội dân vệ, biệt kích có trang bị súng và pháo cối chiếm giữ, tổng quân số 884 tên.

Tháng 10 - 1964, sau một trận lụt lớn, địch huy động lực lượng mở cuộc càn quét hòng tiêu diệt các cơ sở, các đơn vị du kích của ta đang bị nước lụt bao vây.

Trong bối cảnh đó, tháng 11 - 1964, Bộ tư lệnh Quân khu V quyết định mở chiến dịch An

* Viện trưởng Viện khoa học nghệ thuật quân sự, Học viện quốc phòng

Lão, tiến công quân địch trong khu vực phòng ngự, đánh vào nơi xuất phát các cuộc hành quân càn quét của chúng.

Chiến dịch này do đồng chí Giáp Văn Cương làm Tư lệnh, đồng chí Đặng Hòa làm Chính ủy. Lực lượng tham gia chiến dịch gồm có Trung đoàn 2 (chủ lực), Tiểu đoàn 409 đặc công Quân khu V; 1 đại đội và 2 trung đội địa phương tỉnh Bình Định, 6 trung đội huyện; tổng số: 1769 người.

Nhiệm vụ của chiến dịch là tiến công tiêu diệt hệ thống cứ điểm, diệt một số sinh lực địch ở An Lão, đẩy mạnh công tác binh vận làm tan rã hàng ngũ địch. Phá hệ thống ấp chiến lược, tiêu diệt bọn tề điệp; giải phóng nhân dân, mở rộng căn cứ địa và phát triển du kích chiến tranh, tạo điều kiện cho đơn vị đánh tập trung hiệp đồng binh chủng trong khu vực đồng bằng.

Bộ tư lệnh chiến dịch đề ra phương châm tác chiến là: đánh điểm diệt viện, đánh địch ngoài công sự là chủ yếu. Tư tưởng chỉ đạo là đánh tiêu diệt, lấy hình thức tập kích, phục kích để tiêu diệt địch là chính. Về chỉ tiêu, Bộ tư lệnh xác định diệt 3 cứ điểm (núi Một, đồi Mít và Hội Long), diệt 8 chốt trung đội ở 8 ấp chiến lược; bao vây quận lỵ An Lão, buộc địch ở đây phải bỏ chạy hoặc ra hàng, nếu có điều kiện thì tiêu diệt. Đánh viện từ 1 đến 2 tiểu đoàn và 1 chi đoàn xe thiết giáp.

Về cách đánh, đồng loạt tiến công tiêu diệt các cứ điểm và chốt trung đội dân vệ. Ưu tiên cho trận đánh vào mục tiêu chủ yếu (núi Một) nổ súng trước mở màn chiến dịch. Sau đó bao vây quận lỵ An Lão, buộc địch phải ứng cứu đường bộ hoặc đường không tạo thời cơ đánh địch ngoài công sự.

Tổ chức lực lượng và nhiệm vụ các đơn vị như sau: Tiểu đoàn 409 đặc công được tăng cường 2 đại đội và 1 trung đội bộ binh, 3 khẩu ĐKZ 57 mm; 2 khẩu 12,7 mm có nhiệm vụ tiêu

diệt quân địch ở núi Một, đồi Mít, Hội Long. Tiểu đoàn 93 (thiếu) của trung đoàn 2 - được tăng cường đại đội 8 địa phương tỉnh, 2 trung đội địa phương huyện Hoài Nhơn và Hoài Ân - có nhiệm vụ tiêu diệt 5 trung đội ở 5 ấp chiến lược (Hưng Nhơn, Xóm Vườn, Thanh Sơn, Hưng Long, Xuân Phong), diệt bọn tề điệp, phát động quần chúng nổi dậy phá ấp chiến lược, giành quyền làm chủ. Lực lượng còn lại của tiểu đoàn bao vây quận lỵ An Lão. Tiểu đoàn 95 (thiếu 1 đại đội) có nhiệm vụ đánh 3 chốt dân vệ ở Hội Long, Hội Trung, Phước Bình, sau đó sẵn sàng đánh viện ở khu vực Miếu Ông (phía Nam ấp Hội Long) Phước Bình. Dự kiến quân địch đi từ Phước Bình lên có khoảng 1 đến 2 tiểu đoàn cùng 1 chi đoàn thiết giáp. Lực lượng đánh địch đổ bộ đường không do tiểu đoàn 93 đảm nhiệm. Du kích ở các xã làm nhiệm vụ nghi binh, tham gia bắn máy bay trực thăng đồng thời đón lõng địch bỏ chạy.

Ngày 29 - 11, Quân khu V thông qua quyết tâm và Bộ tư lệnh dự kiến tiến hành chiến dịch theo 2 bước. Bước 1: diệt 3 cứ điểm và 8 chốt dân vệ, bao vây quận lỵ để kéo viện, thời gian 1 ngày. Bước 2: đánh quân ứng cứu đường không và đường bộ, thời gian từ ngày thứ 2 đến ngày thứ 7 của chiến dịch. Để bảo đảm chỉ đạo xử trí kịp thời các tình huống, sở chỉ huy phía trước của chiến dịch được bố trí ở Kim Sơn và Hoài Ân.

Từ ngày 30-11 đến ngày 6-12, Trung đoàn 2 mở đầu chiến dịch bằng những trận đánh nhỏ nhằm nghi binh, giữ bí mật cho hướng chính.

1 giờ sáng ngày 7 - 12, Tiểu đoàn đặc công 409 nổ súng tiến công quân địch ở núi Một. Sau 5 phút, mũi 1 mở được cửa đưa bộ đội vào bên trong phát triển chiến đấu. Ở mũi 2, bộc phá không nổ, bộ đội phải dùng biện pháp chống hàng rào để chui vào bên trong. Trong khi quân địch đang mải đối phó, ngăn chặn ở

mũi 1 thì mũi 2 bất ngờ đánh vào bên sườn phía sau. Chỉ sau 15 phút chiến đấu, quân ta hoàn toàn làm chủ núi Một. Toàn bộ quân địch ở đây bị diệt và bị bắt làm tù binh. Tiếp đó, các vị trí đồi Mít, Hội Long và quân địch ở 8 ấp chiến lược bị ta tiêu diệt, chi khu quận lỵ An Lão bị bao vây. Như vậy, chỉ trong 30 phút chiến đấu, ta đã phá tan 3 cứ điểm kết hợp với ấp chiến lược của địch ở An Lão.

Bình luận về trận An Lão, hãng tin AFP của Pháp ngày 9 - 12 - 1964 đã viết: "Cả hệ thống phòng ngự chi khu An Lão đã bị tiêu diệt nhanh như trở bàn tay, bắt buộc các nhà quân sự ở Sài Gòn phải xem xét lại cả hệ thống phòng thủ trên các chi khu khác xem có đủ sức đứng vững không khi Việt Cộng đã quyết tâm mở cuộc tiến công vào đó".

Sau khi hoàn thành bước 1, Bộ tư lệnh chiến dịch cho các lực lượng triển khai phương án đánh địch bước 2. Dự kiến địch có thể giải tỏa bằng đường bộ và đường không, Tư lệnh chiến dịch quyết định chốt giữ điểm cao 193, vị trí khống chế toàn bộ khu vực, và duy trì sức ép ở khu vực quận lỵ, đồng thời triển khai lực lượng đánh viện.

8 giờ sáng ngày 7 - 12, máy bay địch liên tục ném bom xuống điểm cao 193. Sau khi dọn bãi, địch dùng trực thăng định đổ quân chiếm lại điểm cao này. Lực lượng chốt giữ của ta đã anh dũng đánh trả buộc chúng phải quay về nơi xuất phát. Không chiếm được điểm cao 193, địch đổ quân xuống núi Giồng Tranh. Tại đây, địch bị lực lượng chốt giữ của ta đánh chặn quyết liệt, buộc chúng phải bỏ chạy.

Trong lúc lực lượng đổ bộ đường không của địch đang bị lực lượng chốt giữ của ta đánh lui, thì cánh quân đường bộ của chúng do 1 tiểu đoàn có 6 xe M113 dẫn đầu từ Bồng Sơn tiến lên An Lão. Do sợ bị ta phục kích nên đội hình hành quân của địch chia thành 3 tốp, mỗi tốp cách nhau 1.000 mét. Chúng vừa đi vừa thăm

dò nên tốc độ chậm. Lúc 8 giờ 30 phút ngày 7 - 12, tốp xe đi đầu của địch đến Hội Long, bộ phận chặn đầu của ta bắn cháy 2 chiếc M113, hai chiếc khác bị thương, hai chiếc còn lại vội quay đầu chạy nhưng một chiếc bị sa xuống suối. Mặc dù bị chỉ huy thúc ép nhưng quân địch ở phía sau cũng không dám tiến lên, chúng dùng hỏa lực bắn về trận địa ta.

Tối ngày 8 - 12, Bộ tư lệnh quyết định kết thúc chiến dịch.

Kết quả, ta đã loại khỏi vòng chiến đấu trên 400 tên địch, phá hỏng 5 xe thiết giáp, mở rộng vùng giải phóng ở Tây Bắc Bình Định với 11.000 dân.

Chiến thắng An Lão là một nỗ lực lớn của Quân khu V nói riêng và cả nước nói chung, quân và dân ta đã vượt qua bão lụt đánh thắng cuộc tàn sát khốc liệt của địch. Thắng lợi của chiến dịch có ý nghĩa rất lớn, tạo nên một khí thế cách mạng mới cho quân, dân Quân khu V và làm cho quân địch ở vùng này hoang mang lo sợ.

Chiến dịch này đã thực hiện được phương châm là đánh tiêu diệt, và ta đã vận dụng thành công phương thức tác chiến: chủ lực kết hợp với bộ đội địa phương, dân quân du kích trong quy mô chiến dịch, đúng với phương châm mà Đảng đã đề ra trong NQTƯ 9, Khoá III.

Chiến dịch An Lão đã thành công về nghệ thuật chọn địa bàn, nơi địch sơ hở, lại chọn đúng đối tượng tác chiến, phù hợp với khả năng, lực lượng ta, do đó đã giành thắng lợi. Trong tác chiến, ta đã liên kết chặt chẽ các hoạt động của bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương, dân quân du kích đánh địch trên toàn bộ địa bàn chiến dịch, làm cho quân địch lúng túng. Là chiến dịch có nhiều lực lượng tham gia, nhưng Bộ chỉ huy đã luôn nắm chắc và xử lý đúng các tình huống, làm cho bộ đội luôn ở thế chủ động, từ mở đầu đến kết thúc chiến dịch.